

Національний
банк України

Результати опитування керівників
підприємств Івано-Франківської
області щодо їх ділових очікувань*

IV квартал 2023 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Івано-Франківської області в IV кварталі 2023 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Івано-Франківської області у IV кварталі 2023 року свідчать, що на тлі наслідків безпекових ризиків та надмірного податкового тиску респонденти очікують **зменшення обсягів виробництва товарів і послуг в Україні та негативно оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств** у наступні 12 місяців. Очікується повільніше зростання цін на товари та послуги. Девальваційні очікування посилилися.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **зменшення обсягів виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – «мінус» 6.3% (у попередньому кварталі – 0.0%) (графік 1). У цілому по Україні – 15.2%;
- **повільніше зростання цін на споживчі товари та послуги:** 50.0% респондентів очікують, що зростання цін перевищить 10.0% (у попередньому кварталі – 81.3%), у цілому по Україні – 52.4%. **Головними чинниками інфляції** респонденти називають воєнні дії, витрати на виробництво та курс гривні до іноземних валют (графік 2);
- **посилення девальвації національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікували 81.3% респондентів (у попередньому кварталі – 43.8%), у цілому по Україні – 77.4%;
- **погіршення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – «мінус» 18.8% (у попередньому кварталі – 12.5%) (таблиця). У цілому по Україні баланс відповідей – 4.1%;
- **зменшення загальних обсягів реалізації виробленої продукції:** баланс відповідей – «мінус» 6.7% (у попередньому кварталі – 20.0%). Водночас очікується, що обсяги реалізації виробленої продукції на зовнішньому ринку залишаться без змін: баланс відповідей – 0.0% (другий квартал поспіль). У цілому по Україні баланси відповідей – 10.6% та 9.7% відповідно;
- **збільшення обсягів інвестиційних видатків** на виконання будівельних робіт і на машини, обладнання та інвентар: баланси відповідей – 12.5% та 18.8% відповідно (у попередньому опитуванні – 0.0% та «мінус» 6.3% відповідно) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – «мінус» 6.9% та 6.6% відповідно;
- **кількість працівників** на своїх підприємствах **залишаться на поточному рівні:** баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – «мінус» 18.8%) (графік 4). У цілому по Україні – «мінус» 6.5%;
- **зростання цін на товари / послуги, що купують підприємства:** баланс відповідей – 87.5% як у попередньому кварталі. Водночас очікується **швидше зростання цін на продукцію власного виробництва:** баланс відповідей – 75.0% (у III кварталі 2023 року – 50.0%). За оцінками респондентів області, найбільше на подорожчання товарів / послуг власного виробництва впливають ціни на сировину, матеріали та енергоносії, а також вартість трудових ресурсів. Респонденти також оцінили значно вище вплив податкового тиску порівняно з попереднім кварталом (графік 7);
- **зростання витрат як на одиницю продукції, так і на оплату праці одного найманого працівника вищими темпами:** баланси відповідей – по 68.8% (у попередньому кварталі – 56.3% та 37.5% відповідно) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що обмежують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти називають воєнні дії та їх наслідки та надмірний податковий тиск (вплив чинника значно посилюється). Респонденти також високо оцінюють вплив занадто високих цін на сировину та матеріали, брак кваліфікованих працівників та обігових коштів (графік 5).

Керівники підприємств області очікують, що **зростання потреби в позикових коштах найближчим часом послабиться** (графік 8). Респонденти, які планують брати банківські кредити, надають перевагу кредитам у національній валюті. Оцінки щодо умов доступу до банківських кредитів останнім часом послабилися, але все ще залишаються жорсткими (графік 9). Основними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів респонденти називають занадто високі ставки за кредитами, занадто складну процедуру оформлення документів і невпевненість у спроможності підприємства вчасно виконувати зобов'язання (вплив чинника посилюється порівняно з попереднім опитуванням) (графік 10).

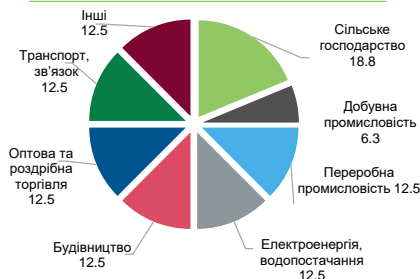
Усі респонденти області зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 95.8%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

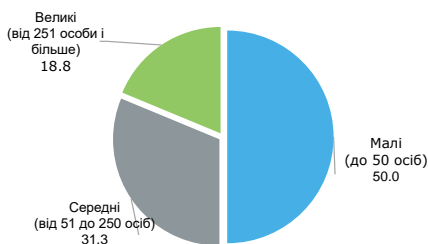
- **поточний фінансово-економічний стан підприємств поганий:** баланс відповідей – «мінус» 6.3% (у попередньому кварталі – «мінус» 12.5%). У цілому по Україні – «мінус» 5.6%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва нижчий, ніж нормальний:** баланс відповідей – «мінус» 33.3% (як у попередньому кварталі);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване збільшення попиту за рахунок власних виробничих потужностей:** баланс відповідей – 12.5% (у III кварталі 2023 року – 21.4%).

Паспорт вибірки^{1,2}

Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

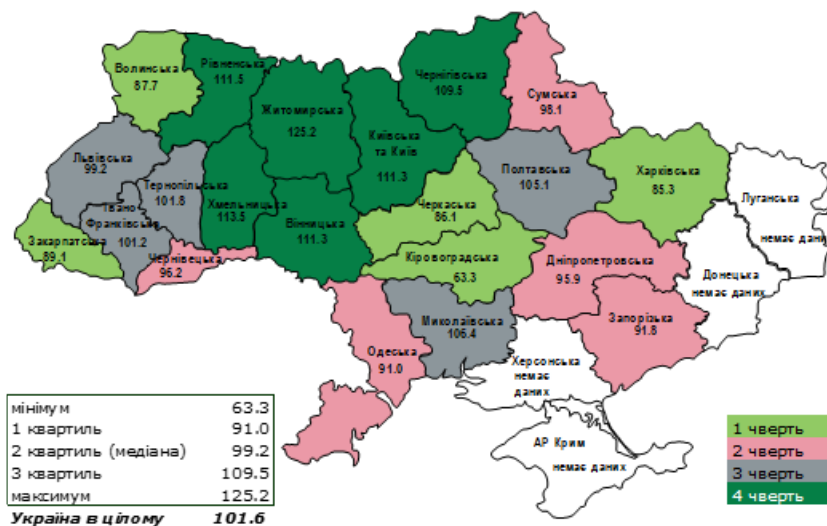

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 31 жовтня – 24 листопада 2023 року;
- опитано всього 16 підприємств;
- вибірка підприємств за видами економічної діяльності нерепрезентативна.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*квартіль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Івано-Франківської області щодо ділової активності (за складовими)

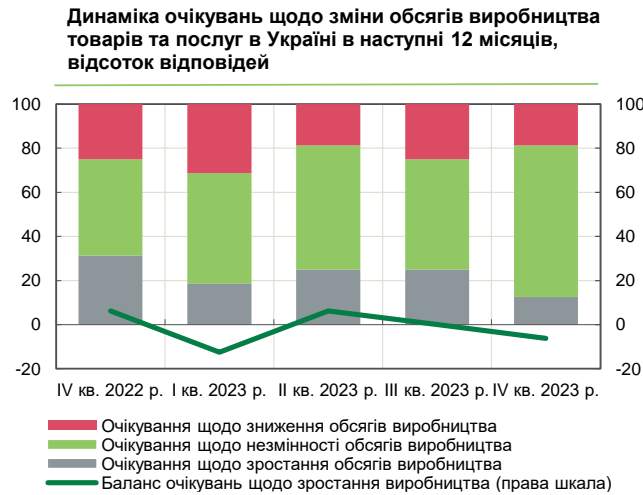
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	IV кв. 2022 р.	I кв. 2023 р.	II кв. 2023 р.	III кв. 2023 р.	IV кв. 2023 р.
фінансово-економічного стану	-25.0	0.0	20.0	12.5	-18.8
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	-25.0	6.3	25.0	20.0	-6.7
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	6.7	-6.3	18.8	0.0	12.5
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	12.5	-6.7	25.0	-6.3	18.8
кількості працівників	-18.8	-12.5	-26.7	-18.8	0.0

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

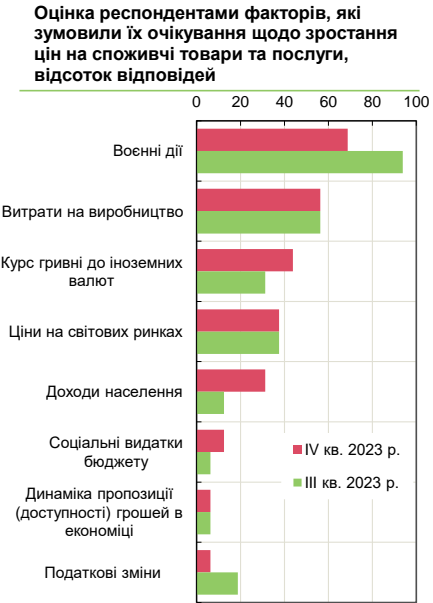
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

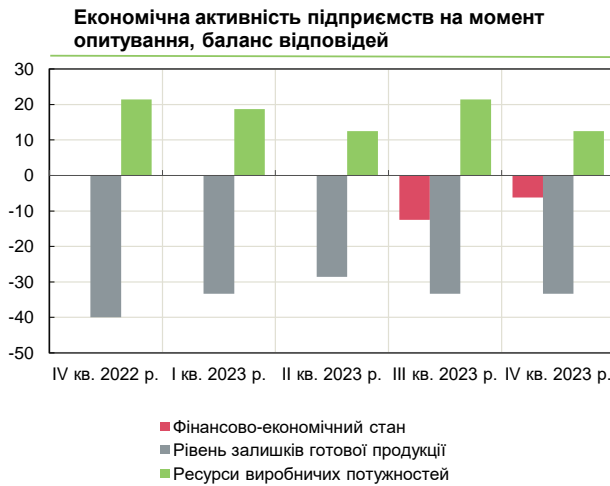
Графік 1

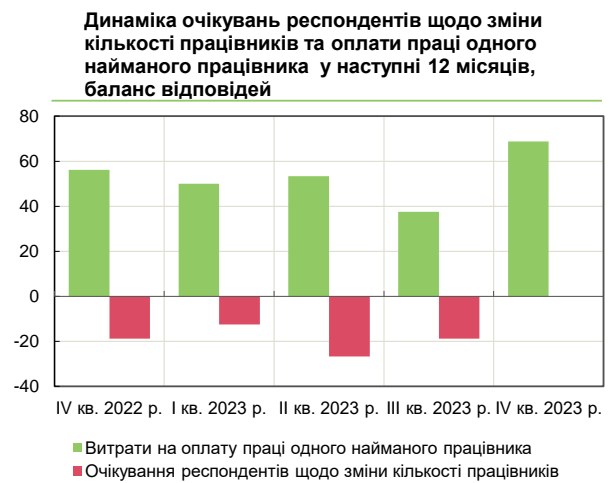
Графік 2

Графік 3

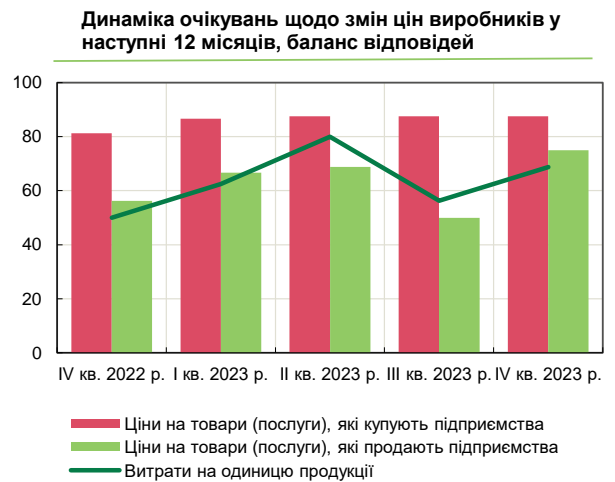
Графік 4

Графік 5

Графік 6

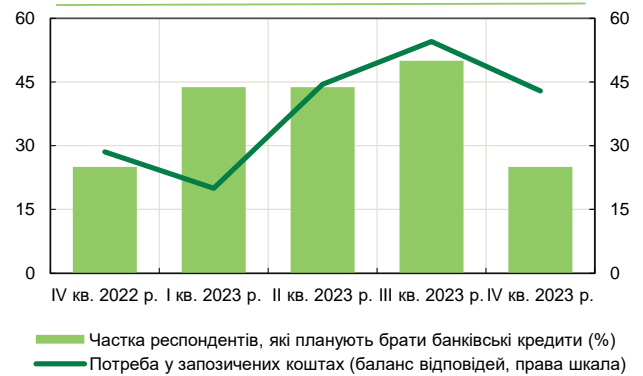
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

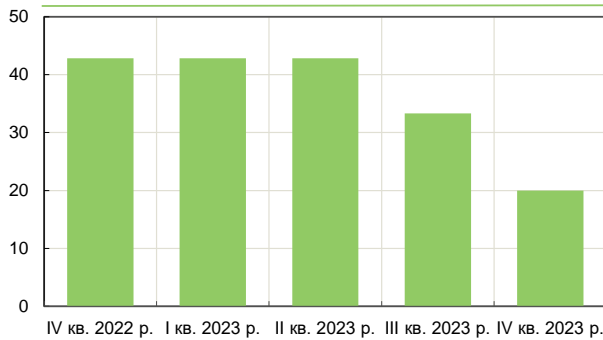
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

